

نام درس: روش تحقیق در شهرسازی

شماره درس: ۳۰

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری - عملی

پیش نیاز: آمار و روش های کمی در شهرسازی

هدف:

هدف از درس، ۱- آشنائی با روش های پژوهش علمی و شیوه های کاربرد آن در مطالعات شهری شامل بررسی، تحلیل و طرح. ۲- آشنائی با تکنیک ها و ابزارهای پژوهش و پژوهشگری و شیوه های فرضیه آزمائی توصیفی، تحلیلی و ارزیابی و نحوه کاربست رویه ها و فنون گردآوری اطلاعات استفاده از منابع و تمرین در نحوه آماده سازی گزارش تحقیق است.

سر فصل دروس:

۱- روش شناسی علمی و سابقه آن و طرح تحقیق و اصول تدوین آن در زمینه شهر سازی

۲- فرآیند تحقیق در شهرسازی

- طرح مسأله و تحدید در چارچوب آن.

۳- نحوه و مرور منابع

- منبع یابی و نحوه ارجاع به منابع

- برگه برداری سازمان یافته از منابع

۴- نحوه تدوین کتابنامه تحقیق.

- اصول کلی استفاده از منبع (تمرین کلاسی)

۵- چارچوب نظری و نقش آن در تحقیقات شهرسازی

- تعریف متغیر مستقل و وابسته و جایگاه متغیرها در فرضیه سازی

۶- فرضیه آزمایی در رابطه با انواع تحقیق

- تحقیق ارزشیابی
- تحقیق تحلیلی
- تحقیق توصیفی
- ۷- فنون گردآوری اطلاعات (کلیات).
- ۸- فن آزمایش و کاربرد آن در تحقیقات شهرسازی
- فن پیمایش و کاربرد آن در پژوهش های شهرسازی
- ۹- نحوه استخراج داده های گرد آمده.
- ۱۰- استفاده از رایانه - مجموعه های موجود و برنامه های رایانه ای
- ۱۱- رفع اشکال و حل تمرین های درس.
- ۱۲- آماده سازی اطلاعات گرد آمده
- ۱۳- گزارش نویسی
- بخش های گزارش تحقیقاتی
- ۱۴- نحوه آماده سازی گزارش تحقیقاتی - جدول - نمودار و نظایر آن
- ۱۵- جدول زمان بندی تحقیق
- جدول هزینه ها و بودجه تحقیق
- ۱۶- جمع بندی درس و حل تمرینات

نام درس: طرح شهرسازی ۱

شماره درس: ۳۱

تعداد واحد: ۵

نوع واحد: عملی (کارگاه)

هدف و محتوی:

هدف این درس ایجاد مهارت در درست دیدن، درست فهمیدن و بیان شهر است. اساس کار مبتنی بر برخی مباحث درس های مبانی طراحی ۱ و ۲ و هندسه و پرسپکتیو در شهرسازی است. آنچه دانشجو از شهر نمی فهمد و می بیند به صورت دسته ای از نکات و موارد نوشتاری و تصویری به گونه ای ساده بیان می شود که این خود مقدمه ای است برای کار شهرسازی در طرحهای شهرسازی ۲ و ۳ و ... اعم از جنبه های برنامه ریزی شهری و یا طراحی شهری در مقیاس کار کارشناسی. مباحث کار عملی به شرح زیر است:

- بحث روی نقشه ای (شهری با مقیاس مناسب) که توسط دستگاههایی مانند سازمان نقشه برداری کشور یا مرکز اطلاعات جغرافیایی تهیه شده است.
- مشاهده و دقت در ترکیب شهر و تبدیل این نقشه به نقشه ای برای استفاده اقدامات شهرسازی
- تلخیص و ساده کردن این نقشه با هدف خواندن آسان تر شهر
- تجرید و ترکیب کل ساختار شهر
- تحلیل یافته ها
- بیان

نام درس: طرح شهرسازی (۲)

شماره درس: ۳۲

تعداد واحد: ۵

نوع واحد: عملی (کارگاه)

پیش نیاز: طرح شهرسازی (۱)

هدف:

هدف از اجرای درس طرح شهرسازی (۲) بکارگیری دانش نظری و جنبه های عملی و تواناییهای حرفه ای در درک علمی و عملی مسایل شهری است، در این درس مسئله یابی و یا به عبارتی برنامه ریزی مسئله - گرا (Problem-Oriented Approach) از اهمیت ویژه ای برخوردار خواهد بود. لذا ابتدا یک واحد شهری کوچک انتخاب شده، اطلاعات مورد نیاز برای شناسایی درک و تحلیل مسایل شهری منطقه مورد مطالعه انجام خواهد گرفت. طرح شهرسازی (۳) که ادامه این کارگاه است، با توجه به مسایل شهری مطروحه، به ارایه طرح توسعه برای آن محدوده مورد نظر خواهد پرداخت.

سرفصل ها:

۱- شناخت

- انتخاب محدوده مطالعاتی
- تهیه نقشه ها و داده های مورد نیاز
- ارایه نقشه پایه محدوده مطالعاتی (اصلاح و به روز شده)
- ارائه تاریخچه توسعه و شکل گیری کالبدی و اجتماعی منطقه بر اساس نقشه ها و آمارهای موجود
- تهیه نقشه کاربری زمین (Land use)
- بررسی شرایط طبیعی منطقه: توپوگرافی، شیب، ویژگیهای جغرافیایی، آب و هوا و اقلیم، جریان آبهای سطحی و ...)
- تهیه نقشه های کیفیت ابنیه، تراکم ساختمانی و جمعیتی

- بررسی و مطالعه شبکه ارتباطی بافت و تهیه نقشه های ترافیک درون و برون منطقه ای، تعیین حجم

ترافیک آنها، مسیرهای عبور پیاده و سواره و سلسله مراتب بین آنها

- تعیین سطوح کاربریها و سرانه های خدماتی (تسهیلات و تجهیزات شهری) موجود

۲- تحلیل مسائل شهری

- بررسی و تحلیل مسائل ناشی از کاربری زمین (سازگاری و ناسازگاری) و تناسب کاربریها

- بررسی و تحلیل مسائل ناشی از وضعیت طبیعی منطقه (توپوگرافی، شیب، زلزله و ...)

- بررسی و تحلیل مسائل ناشی از کیفیت ابنیه، تراکم ساختمانی و تراکم جمعیتی

- بررسی و تحلیل مسائل ناشی از شبکه ارتباطی (حمل و نقل)

- بررسی و تحلیل مسائل ناشی از دسترسی به خدمات عمومی شهر (مدارس، مراکز خدماتی، درمانی،

تفریحی، فرهنگی و ...)

- بررسی و تحلیل مسائل ناشی از فضاهای عمومی و توزیع آنها در شهر

- بررسی و تحلیل مسائل ناشی از تأسیسات و تجهیزات شهری

۳- جمع بندی و ارائه آلبوم کلیه مطالعات و نقشه ها

نام درس: طرح شهرسازی (۳)

شماره درس: ۳۳

تعداد واحد: ۵

نوع واحد: عملی (کارگاه)

پیش نیاز: طرح شهرسازی (۲)

هدف:

- ارایه راه حل های عملی (طرح) در ارتباط با مسایل شهری شناسایی شده در طرح شهرسازی (۲)
- تلفیق راه حل های ارائه شده به موضوعات / مسائل شهری مختلف و ارایه گزینه ها
- ارزیابی و انتخاب گزینه نهائی

سرفصل ها:

- تلخیص مسایل شهری طرح شهرسازی (۲)
- تدوین اهداف طرح
- ارایه گزینه های پیشنهادی (بصورت اسکیس)
- ارزیابی گزینه ها
- ارائه گزینه پیشنهادی شامل:
 - طرح کاربری زمین (پیشنهادی)
 - طرح مراکز شهری (مراکز خدماتی و فضاهای عمومی)
 - نقشه های توضیحی مورد نیاز
 - ارائه طرح نهائی
- ارایه سیاست ها، اقدامات و ضوابط و مقررات مورد نیاز برای تحقق اهداف طرح
- ارایه آلبوم شامل کلیه مطالعات و نقشه ها و پیشنهادات

نام درس: برنامه ریزی حمل و نقل شهری

شماره درس: ۴۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف:

به منظور حرکت عملی - حرفه ای در مسیر حداکثر هماهنگ سازی پروژه ها، طرحها و مطالعات شهرسازی با ابعاد حمل و نقلی آنها. آشنایی دانشجویان با فرآیند برنامه ریزی حمل و نقل با تأکید بر برنامه ریزی چهار مرحله تولید و جذب، توزیع، تفکیک و تخصیص الزامی است.

سرفصل های درس (برای ۱۶ جلسه ۲ ساعته)

- فرآیند برنامه ریزی سیستماتیک: مبانی نظریه سیستمها در برنامه ریزی حمل و نقل
- نظریه های برنامه ریزی معاصر حمل و نقل با تأکید بر نظریه های متناسب با ایران
- روش برنامه ریزی چهار مرحله ای و ساختار آن: تولید و جذب (=سفر سازی) (Trip Production)، توزیع (Trip Distribution)، تفکیک (Modal Split) و تخصیص (Traffic Assignment)
- ویژگیهای کاربریهای اراضی شهری در ارتباط با "تقاضای سفر و بار" و "عرضه" سیستمهای حمل و نقل انسان و بار
- عوامل موثر بر تولید / جذب سفر و نقل و انتقال (سفر سازی): نقش شاخص شهر یا شاخصیت عملکردی شهر، ابعاد کمی کاربریهای اراضی و تراکم، ابعاد کیفی کاربریهای اراضی یا الگوی طرح و ترکیب کاربریها، درآمد و مالکیت خودرو، ترکیب همگانی - خصوصی حمل و نقل شهر و ...
- مبانی تولید / جذب سفر یا "سفر سازی" و ساختار کلی "مدل تولید"
- مطالعات مبدأ و مقصد سفرهای درون - شهری (=خانوار Home Interview) و خارجی (=دروازه ای Cordon Survey)

- مطالعات مبدأ و مقصد وسیله نقلیه درون شهری (=خطوط برش Screen Line) و خارجی (= دروازه ای External)
- مبانی توزیع سفر و ساختار کلی "مدل توزیع" (Trip/Traffic Distribution)
- مبانی تفکیک سفر و ساختار کلی "مدل تفکیک" (Trip/Traffic Modal Split)
- مبانی تخصیص ترافیک و ساختار کلی "مدل تخصیص" (Traffic Assignment)
- "مدیریت ترافیک": تدابیر و طرحهای زمانی - مکانی - وسیله ای مدیریت ترافیک
- مبانی برنامه ریزی ترافیک پیاده با تأکید بر "محدوده های مرکزی شهرها" (CBD)
- "مبانی مدیریت ترافیکی" محدوده های مرکزی شهرها
- مبانی برنامه ریزی ترافیک کانونهای اصلی و عمده سفرساز شهری: ترمینالهای خیابانی - ریلی - هوایی، استادیومها، فروشگاههای بزرگ و زنجیره ای و ...
- مبانی برنامه ریزی ورودی - خروجی های شهرها

توجه: توصیه می شود به منظور تماس دانشجویان با موارد عینی و تمرین عملی درس نظری، مستقلاً یا به عنوان ۲۵ درصد نمره کامل "درس نظری" پروژه عملی یا "کارگاه" مرتبط با یکی از موضوعات یاد شده در "سرفصل های درسی" فوق زیر نظر استاد مربوطه انتخاب و به مرحله اجراء در آید.

نام درس: طراحی شبکه های حمل و نقل شهری

شماره درس: ۴۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف:

آشنایی دانشجویان با فرآیند طراحی شبکه های حمل و نقل شهری اعم از شبکه ها و تقاطعهای خیابانی و مسیرهای سیستم های حمل و نقل همگانی برقی.

سرفصل های درس (برای ۱۶ جلسه ۲ ساعته)

- مبانی طراحی راه و تقاطعهای شهری: اصول، دسترسی، سرعت، ترافیک، ظرفیت، وسیله نقلیه، عوامل انسانی، ایمنی و محیط زیست
- پلان و نیمرخهای طولی: فاصله دید، پلان، نیمرخهای طولی، هماهنگی پلان و نیمرخ طولی
- اجزاء نیمرخهای عرضی: تعاریف و مقدمات، شیب عرضی، خطهای طولی، خطهای کمکی، شانه، خط پارکینگ، میانه، جدول، شیروانیها و سیستمهای تخلیه آب، دیواره حافظ، نرده حافظ، مقطع عرضی در سازه ها، عرض آزاد و ایمنی عرض، بیرون رفتگی ایستگاه، حریم راه و کناره، تأسیسات شهری حریم راه، فضای سبز/زمین آرائی و روشنایی
- راه های شریانی درجه ۱ شهری: تعاریف و مقدمات، ضوابط کلی طراحی، ضوابط اجزاء طراحی، مسیر اتوبوس در راههای درجه ۱ شهری و نیمرخهای عرضی نمونه
- تقاطعهای غیر همسطح یا تبادل ها: تعاریف و مقدمات، انواع تبادل ها، ضوابط کلی طراحی و ضوابط اجزاء طراحی
- راههای شریانی درجه ۲ شهری: تعاریف و مقدمات، ضوابط کلی طراحی، ضوابط اجزاء طراحی، مسیر اتوبوس در راههای درجه ۲ شهری و نیمرخهای عرضی نمونه

- نقاطهای همسطح: تعاریف و مفاهیم، ضوابط کلی طراحی، ضوابط اجزاء طراحی و میدان
- خیابانهای محلی: تعاریف و مفاهیم، هسته های شهری مسکونی، مناطق مرکزی، مراکز مهم صنعتی/ تجاری و سرعت گیرها
- دسترسی ها: تعاریف و مقدمات، ضوابط عمومی طراحی، راه های اتصالی، پارکینگ، بارگیری و باراندازی، دسترسی وسائل نقلیه فوریتی و عقب نشینی
- مسیرها و محدوده های ویژه خودرو: تعاریف و مقدمات، ضوابط طراحی، مسیرها و محدوده های ویژه حمل و نقل همگانی، ضوابط طراحی مسیرها و محدوده های حمل و نقل بار، ضوابط طراحی مسیرها و محدوده های ویژه دوچرخه
- مسیرها و محدوده های ویژه پیاده: تعاریف و مقدمات، انواع مسیرها و محدوده های پیاده، طراحی شبکه های پیاده رو، ضوابط کلی طراحی، ضوابط اجزاء طراحی و تدابیر ایمنی در مسیرهای پیاده
- تجهیزات کنترلی و ایمنی راه های شهری: تعاریف و مقدمات، حافظهای طولی جانبی، حافظهای میانی، ضربه گیرها، سرعت کاه ها، شبکه های ایمنی و دستک، چشم گربه ای و شبرنگ، چراغهای راهنمایی، تابلوها و علائم، خط کشی و روشنایی
- تسهیلات جانبی راههای شهری: تعاریف و مفاهیم، ترمینال، پارکینگ همگانی، ایستگاه سوخت رسانی و پارک- سوار
- شبکه های حمل و نقل همگانی سریع: تعاریف و مقدمات، طبقه بندی سیستمها، ویژگیهای سیستمهای حمل و نقل همگانی سریع، مسیرهای سیستمهای همسطح، مسیرهای سیستم های زیرزمینی و مسیرهای سیستم های در ارتفاع (هوایی) و ایستگاههای سیستم های سریع
- تمهیدات زیست - محیطی راه های شهری: تعاریف و مقدمات، طرحهای آلودگی های زیست - محیطی راه شامل آلودگی تنفسی، آلودگی شنیداری، آلودگی دیداری، آلودگی لرزشی و آلودگی تشعشعی

- ارزیابی فنی - اقتصادی پروژه های راههای شهری: تعاریف و مقدمات، پروژه های راههای شهری، پروژه های تقاطعهای همسطح، پروژه های تقاطع های غیر همسطح، پروژه های سیستم های ریلی و کابلی، پروژه های تسهیلات جانبی راههای شهری و پروژه های تجهیزاتی راههای شهری

توجه: توصیه می شود به منظور تماس دانشجو با موارد عینی و تمرین عملی درس نظری، مستقلاً یا به عنوان ۲۵ درصد نمره کامل "درس نظری" پروژه عملی یا "کارگاه" مرتبط با یکی از موضوعات یاد شده در سرفصل های درسی فوق زیر نظر استاد مربوطه انتخاب و به مرحله اجراء در آید.

نام درس: مسکن

شماره درس: ۴۳

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: مبانی و روش های برنامه ریزی شهری

هدف:

شناخت ابعاد متفاوت مقوله مسکن، بحران مسکن و آشنایی با روش های بررسی و تجزیه و تحلیل مسئله مسکن و برنامه ریزی مسکن، در این درس لزوم آشنایی با مسکن در سلسله مراتب نیازهای انسانی و آشنایی جایگاه مسکن در فرآیند توسعه شهری مورد نظر می باشد.

سرفصل دروس:

- ۱- شناخت مسئله مسکن
- ۲- مفهوم مسکن و سکونت
- ۳- شاخص های کمی و کیفی مسکن
- ۴- مسکن از دیدگاه اجتماعی
- ۵- مسکن از دیدگاه اقتصادی
- ۶- مسکن از دیدگاه کالبدی
- ۷- عوامل تولید مسکن (زمین، مصالح ساختمانی، سرمایه، نیروی انسانی، ...)
- ۸- مباحثین ساخت و تولید مسکن (دولتی، خصوصی، تعاونی و ...)
- ۹- مسکن و جایگاه آن در توسعه شهری
- ۱۰- مسکن و تراکم
- ۱۱- تحلیل و ارزیابی برنامه های بخش مسکن کشور
- ۱۲- تجربیات جهانی در برنامه ریزی مسکن

